

Chirurgie/Plastische Chirurgie

Directe reconstructie bij borstkanker

Inleiding

Met uw arts is gesproken over de mogelijkheid om een plastisch chirurg mee te laten opereren. Wanneer er borstsparend geopereerd kan worden, maar de vorm van de borst herstelt moet worden dan noemen we dat een oncoplastisch herstel. Wanneer er niet borstsparend geopereerd kan worden dan kan er eventueel een directe reconstructie worden uitgevoerd. Dit kan door het direct plaatsen van een siliconen prothese onder de borstspier of het plaatsen van een zogenaamde huidrekblood, een Tissue Expander. Bij het plaatsen van de ballon wordt wekelijks een beetje vocht in de vulballon gespoten om de huid langzaam op te rekken met als doel dan later de siliconenprothese te plaatsen of een reconstructie van eigen weefsel. In deze folder leest u meer informatie over de operatie en de verschillende methodes van een directe reconstructie.

De plastisch chirurg bespreekt met u welke operatie(s) mogelijk is/zijn. In overleg met u zal de plastisch chirurg besluiten welke operatie voor u het meest geschikt is. De gespecialiseerd verpleegkundige van de polikliniek (plastische) chirurgie geeft u voorlichting hierover en begeleidt u gedurende het hele traject.

Meer informatie over de borstoperatie in het algemeen, waaronder voorbereiding, opname, verwijdering van het kwaadaardige weefsel, ontslag en herstel, vindt u in de folder "Operatie bij borstkanker".

Waarom een borstreconstructie?

Het doel van een borstreconstructie is het zo goed mogelijk herstellen van de vorm van de borst. Bij deze operatie wordt gestreefd naar een resultaat waarbij er met kleding aan geen verschil te zien is tussen uw gereconstrueerde borst en een natuurlijke borst.

Het is echter wel belangrijk dat u zich realiseert dat dit verschil zonder kleding altijd zichtbaar blijft. Ondanks het feit dat een gereconstrueerde borst in vorm, grootte en gevoel altijd zal blijven verschillen van een natuurlijke borst, zijn vrouwen met een gereconstrueerde borst over het algemeen zeer tevreden met het eindresultaat. Ze durven weer meer en voelen zich psychisch sterker.

Directe reconstructie

Bij een directe reconstructie wordt uw borst tijdens de amputatie meteen gereconstrueerd door een plastisch chirurg. Bekend is dat een directe reconstructie niets verandert aan het verloop van de ziekte, maar dat het wel de kwaliteit van leven aanzienlijk verbetert. Daarom wordt steeds vaker gekozen voor een directe reconstructie.

De directe reconstructie heeft, afhankelijk van de gekozen operatietechniek, verschillende voordelen. Zo zijn er minder operaties nodig, scheelt het vaak een extra litteken en het is goed voor de psyche.

De plastisch chirurg zal kritisch kijken of u in aanmerking kan komen voor een directe reconstructie. Roken, overgewicht en

comorbiditeit kunnen redenen zijn om de directe reconstructie niet te adviseren.

Uitgestelde reconstructie

U komt voor een uitgestelde (secundaire) borstreconstructie in aanmerking, wanneer u naast de borstkankeroperatie een aanvullende behandeling nodig heeft (gehad), zoals bestraling. Sommige reconstructietechnieken kunnen bovendien beter niet plaatsvinden aansluitend op de borstkankeroperatie waarbij het kwaadaardig borstweefsel wordt verwijderd. Uw plastisch chirurg zal deze technieken met u bespreken. Een uitgestelde borstreconstructie kan weken tot jaren na de eerste borstkankeroperatie plaatsvinden.

Eén of beide borsten

Een borstreconstructie zal over het algemeen aan één kant uitgevoerd worden. Dit is meestal het geval wanneer bij u een vorm van borstkanker is vastgesteld. Op termijn zal wellicht het volume van uw andere borst aangepast moeten worden, zodat er zoveel mogelijk symmetrie ontstaat. Deze operatie wordt vergoed door de zorgverzekeraar.

Soms wordt een operatie tegelijkertijd aan beide borsten uitgevoerd; dan is er vaak sprake van zogenaamde 'preventieve borstamputatie'. Hiervoor komt u mogelijk in aanmerking wanneer u draagster bent van een van de 'BRCA-genen', of wanneer borstkanker zeer vaak in uw familie voorkomt.

De keuze

De keuze voor een directe of uitgestelde borstreconstructie en de operatietechniek is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder het type en stadium van de borsttumor, uw algemene gezondheidstoestand, leeftijd, leefstijl (roken), borstomvang en de kwaliteit van uw huid. Niet iedereen komt in aanmerking voor elke reconstructiemethode. Uw plastisch chirurg zal met u bespreken welke opties voor u geschikt zijn.

De operatie

De directe reconstructie wordt uitgevoerd door een plastisch chirurg, die daarbij ondersteund wordt door een operatieteam. De reconstructie volgt direct op de borstoperatie waarbij de oncologisch mammachirurg (gespecialiseerd in borstoperaties) het kwaadaardige weefsel uit de borst verwijdert.

De duur van de operatie is afhankelijk van het soort operatie en de uitgebreidheid hiervan. Er zijn verschillende manieren voor een directe reconstructie:

- Directe oncoplastische reconstructie;
- Directe reconstructie met prothese ;
- Directe reconstructie met weefselexpansie en prothese;
- Directe reconstructie met rugspiermethode en eventueel prothese.

Het kan zijn dat de plastisch chirurg besluit om een of meerdere 'drains' in uw borst achter te laten. Door dit slangetje kan bloed en wondvocht weglopen uit het operatiegebied. De drain blijft meestal verschillende dagen zitten (maximaal 14 dagen) en u gaat dus met de drain naar huis.

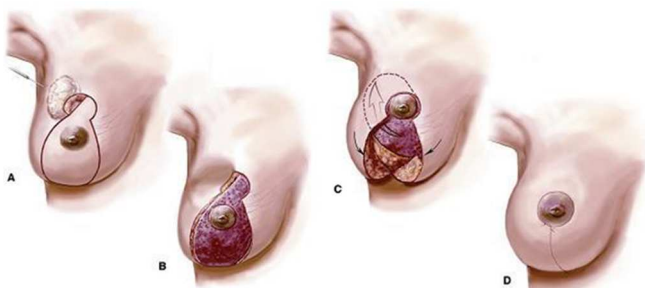
U krijgt instructies mee en advies wanneer u op de polikliniek kan komen voor verwijdering van de drain.

In principe staat het operatieplan van tevoren vast, maar ondanks alle onderzoeken voorafgaande aan de operatie zijn wijzigingen in het operatieplan niet te vermijden. Mocht de operatie anders verlopen dan met u is afgesproken, informeert de chirurg u hier over.

Directe oncoplastische reconstructie

Er zijn verschillende manieren om oncoplastisch te reconstrueren. Hierbij wordt borstweefsel verplaatst naar de ruimte die is ontstaan na verwijdering van de tumor. Bij een borstoperatie ontstaat soms een vervorming in de borst waar de tumor is weggenomen, wat het uiterlijk van de borst aantast. Bestraling na de operatie

kan de afwijkende vorm versterken. Daarom kan ervoor worden gekozen om na het verwijderen van de tumor door de oncologisch mammachirurg, het omliggende weefsel en de tepel direct te verplaatsen naar de plek waar de tumor is weggenomen. Dit gebeurt door de plastisch chirurg, die op deze manier de borst in de gewenste vorm en afmetingen brengt, waarna de huid op de gewenste hoogte wordt vastgezet. Zo behoudt de borst zijn natuurlijke vorm. De gehele operatie duurt ongeveer een uur en drie kwartier.

Afbeelding 1: Oncoplastische reconstructie

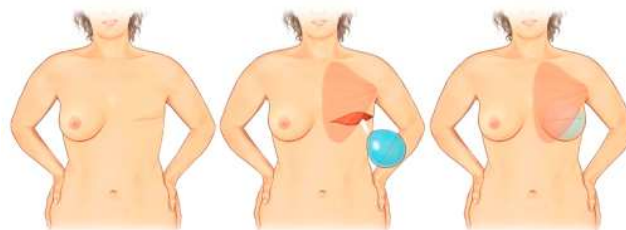
Nadat de bestraling is afgelopen kan de niet-aangedane borst ook verkleind worden, zodat de grootte van de twee borsten gelijk is. U komt in aanmerking voor deze operatie wanneer u een grotere cupmaat (vanaf cup C of D) heeft. Bij kleinere borsten is deze operatie alleen mogelijk wanneer er weefsel uit de omgeving toegevoegd kan worden aan de borst.

Directe reconstructie met prothese

Bij deze operatie plaatst de plastisch chirurg, na de huid-sparende amputatie van de borst door de oncologisch mammachirurg, een prothese (in principe) onder de grote borstspier. Deze prothese bestaat uit een soepel siliconen omhulsel, gevuld met een siliconengel. De prothese is beschikbaar in verschillende maten en vormen. Om de prothese goed te kunnen plaatsen moet er voldoende soepele en gave huid aanwezig zijn. Bovendien is het belangrijk dat de borstspier nog intact is.

De gehele operatie duurt ongeveer vijf kwartier.

Een directe reconstructie met prothese is een goede optie wanneer er bij u sprake is van een voorstadium van borstkanker (DCIS: Ductaal Carcinoma In Situ) of een tumor in een vroeg stadium. Indien mogelijk wordt dan alleen de borstklier verwijderd, waarbij zo veel mogelijk huid gespaard kan worden voor de reconstructie, waaronder vaak ook de tepel en de tepelhof. Dit is echter niet altijd mogelijk, waardoor ook de tepel en tepelhof verwijderd moeten worden. Ook wanneer u een relatief kleine cupmaat heeft (cup A of B) geeft een directe reconstructie met prothese soms mooiere resultaten dan een borstsparende operatie.

Afbeelding 2: Reconstructie met prothese

Bron: *British Association of Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgeons*

Directe reconstructie met weefselexpansie en prothese

Bij deze operatie is er niet voldoende ruimte aanwezig om direct een prothese te plaatsen. Daarom plaatst de plastisch chirurg, na de huid-sparende amputatie van de borst door de oncologisch mammachirurg, een tijdelijke prothese (een zogenoemde 'tissue-expander') onder de grote borstspier. Deze tijdelijke prothese is een soort siliconen ballonnetje en wordt gebruikt om de huid op te rekken om ruimte te maken voor de uiteindelijke prothese. De gehele operatie duurt ongeveer vijf kwartier.

Vanaf twee weken na de operatie wordt de tijdelijke prothese op de polikliniek met een injectienaald in etappes bijgevuld met een speciale zoutoplossing. Door de lichte druk van de gevulde prothese op de huid, wordt deze langzaam uitgerekt. Dit proces wordt herhaald tot de gewenste cupmaat

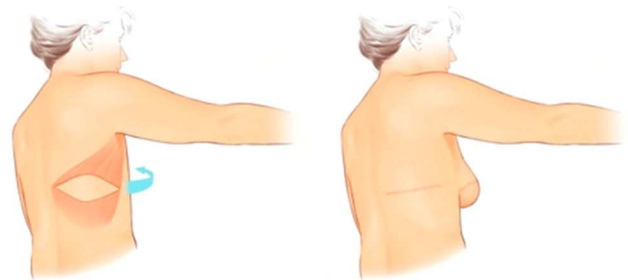
is bereikt, meestal na vier tot acht weken. Dit hele proces wordt ook wel weefselexpansie genoemd. Na een bepaalde periode, afhankelijk of er nog aanvullende behandelingen nodig zijn, wordt de tijdelijke prothese door middel van een operatie vervangen door de definitieve prothese. Deze prothese bestaat uit een soepel siliconen omhulsel, gevuld met een siliconengel en is beschikbaar in verschillende maten en vormen.

Om de tissue-expander goed te kunnen plaatsen is het belangrijk dat de overgebleven huid na de operatie van goede kwaliteit is. Bovendien is het belangrijk dat de borstspier nog intact is. Nadelen kunnen zijn dat er twee operaties nodig zijn, de reconstructie enkele maanden in beslag neemt en de prothese op langere termijn soms vervangen moet worden. Vroeger werden de prothesen na ongeveer 10 jaar vervangen, echter tegenwoordig tot er (eventuele) veranderingen ontstaan.

Directe reconstructie met rugspiermethode en eventuele prothese
Bij deze operatie wordt de grote rugspier (de musculus Latissimus Dorsi) gebruikt om een nieuwe borst te maken. Na de amputatie van de borst door de oncologisch mammachirurg maakt de plastisch chirurg de spier en de daarboven gelegen huid los van de rug en "zwaait" deze als het ware onder de oksel door van de achterkant naar de voorkant van uw lichaam om daar een nieuwe borst te maken.

Omdat de spier niet zo veel volume heeft, is deze methode alleen geschikt voor kleinere cupmaten. Om een grotere cupmaat te bereiken, wordt gebruikgemaakt van een prothese die achter de verplaatste rugspier wordt geplaatst. De gehele operatie duurt ongeveer twee uur en drie kwartier. Wanneer er ook een prothese wordt geplaatst, duurt het drie uur en een kwartier. Deze operatie is een goede optie voor u als uw borstspier niet meer intact is

door amputatie van de borst of als u onvoldoende huid van goede kwaliteit heeft, bijvoorbeeld door bestraling. Voordelen van de operatie zijn het gebruik van eigen weefsel, het verplaatsen van gezond weefsel naar het operatiegebied waardoor er minder kans is op kapselvorming. Nadelen van de operatie zijn de langere operatieduur en herstelperiode, en het achterblijven van een extra litteken op de rug en nieuwe borst.

Afbeelding 3: Reconstructie met rugspiermethode

Bron: British Association of Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgeons

Aanvullende ingrepen

Na de borstreconstructie kunnen, afhankelijk van het behandeltraject, nog een aantal aanvullende ingrepen worden gedaan om uw borsten weer zo natuurlijk en symmetrisch mogelijk te laten ogen. U kunt hierbij denken aan een tepelreconstructie en/of een ingreep om uw gezonde borst aan te passen aan uw andere borst. Ook deze ingrepen worden vergoed door de zorgverzekeraar.

Tepelreconstructie

Tijdens de borstoperatie wordt in de meeste gevallen met het borstweefsel ook de tepel verwijderd. Dit is nodig, omdat er zich kwaadaardige cellen kunnen bevinden in de melkgangen die in de tepel samenkomen. Meestal is een tepelreconstructie mogelijk ongeveer drie maanden na de directe reconstructie, maar dit is afhankelijk van het type operatie en het behandelplan. De tepel kan op verschillende manieren worden gereconstrueerd:

- Tatoeage van de tepel in een 3D variant;

- Lokale reconstructie met daarna tatoeage.

Bij lokale reconstructie wordt (indien nodig) onder plaatselijke verdoving de aanwezige huid van de gereconstrueerde borst opgericht, zodat er een knopje ontstaat dat lijkt op een tepel. Vervolgens kan de nieuwe tepel worden ingekleurd, waarbij eveneens een tepelhof wordt getatoeëerd. Deze vorm van tatoeëren heet dermatografie en wordt uitgevoerd door een speciale huidtherapeut met wie het GHZ samenwerkt. De operatie vindt poliklinisch plaats in het GHZ. Indien er ook een cosmetische operatie aan de gezonde borst plaatsvindt, kan de tepelreconstructie pas na deze operatie plaatsvinden. Om een zo symmetrisch mogelijk resultaat te krijgen, is het namelijk belangrijk dat beide borsten hersteld zijn van de operaties en hun definitieve vorm hebben aangenomen.

Symmetriserende operatie andere borst
Wanneer een borstreconstructie aan een enkele borst wordt uitgevoerd, zorgt dit over het algemeen voor twee verschillende borsten. Indien de ongelijkheid (met name de grootte) erg opvallend is, wordt meestal na een aantal maanden een extra operatie uitgevoerd. Hierbij wordt de grootte van de gezonde borst aangepast aan de eerder gereconstrueerde borst door middel van een borstvergroting of -verkleining.

Complicaties tijdens en na de directe reconstructie

Een directe reconstructie heeft dezelfde risico's als elke andere operatie. Er bestaat bijvoorbeeld een kans op een nabloeding of het optreden van een infectie. Verdere mogelijke complicaties bij een directe reconstructie zijn:

- **Kapselvorming:** Rond een ingebrachte prothese vormt zich soms bindweefselkapsel, waardoor de borst hard en pijnlijk aanvoelt. Dit is te behandelen met behulp van een speciale operatie: een capsulotomie. Tijdens deze operatie wordt het kapsel ingesneden zodat er meer ruimte voor de prothese ontstaat.

- **Weefselversterf:** Het kan voorkomen dat de bloedcirculatie in de wondranden of het verplaatste weefsel onvoldoende op gang komt, waardoor het weefsel afsterft.
- **Afstoting:** Bij het gebruik van een (tijdelijke) prothese kan het sporadisch voorkomen dat het afweersysteem van het lichaam de prothese ziet als een indringer en deze afstoot. De prothese moet dan verwijderd worden.
- **Infectie van de prothese:** Indien er bij de operatie een lichaamsvreemd materiaal (de prothese) in het lichaam wordt achtergelaten, is de kans op infectie bij deze operatie iets groter dan bij andere ingrepen. Indien er een infectie rond de prothese ontstaat, zal in vele gevallen de prothese verwijderd moeten worden. Pas nadat het lichaam weer tot rust is gekomen (gemiddeld na 12 weken), wordt er opnieuw een prothese ingebracht. De kans dat deze complicatie zich voordoet, is veel groter bij vrouwen die roken, en/of last hebben van overgewicht.

Meer informatie over complicaties en risico's bij directe reconstructies vindt u in de folder "Operatie bij borstkanker".

Leefregels bij directe reconstructie

Naast de genoemde 'Leefregels' in de folder 'Adviezen & bewegen na een borstoperatie' gelden bij een directe reconstructie onderstaande specifieke leefregels:

- Belast uw borstspieren de eerste zes weken na het plaatsen van de prothese niet. De prothese is namelijk onder uw spier geplaatst en het wondbed is relatief groot. Dit moet herstellen. Kortom, niet tillen, duwen of trekken, geen zware huishoudelijke taken verrichten, geen boodschappentassen dragen, etc.
- Sporten, fietsen, autorijden en werkhervatting in overleg met uw behandelend arts of fysiotherapeut.
- Niet voorover bukken, maar door de knieën zakken.

- Geen zware lichamelijke inspanning doen.
- U mag uw arm pas na één week weer boven de 90 graden grens (boven de schouder) bewegen.
- Goed ondersteunende BH dragen (Post-Op BH of sport BH met voorsluiting) gedurende 2 weken dag en nacht. Na deze 2 weken moet u de BH nog 4 weken alleen overdag dragen.

Meer informatie en contact

Heeft u na het lezen van deze informatie nog vragen, neemt dan contact op met de gespecialiseerd verpleegkundige. Aanwezig van maandag t/m vrijdag van 8.30 – 16.30 uur via telnr (0182) 50 59 67.

Voor meer informatie over directe borstreconstructies, kunt u kijken op:

- www.kanker.nl/bibliotheek/borstreconstructie
- www.borstkanker.nl/borstreconstructie
- www.kwf.nl/kanker/borstkanker
- www.chirurgenoperatie.nl/wp/borst/
- www.nvpc.nl

Groene Hart Ziekenhuis, Locatie Gouda

Bleulandweg 10
2803 HH Gouda

Algemeen telefoonnummer ziekenhuis:
(0182) 50 50 50

Colofon

uitgave : Groene Hart Ziekenhuis, Gouda
productie : Marketing & Communicatie
januari 2022
04.04.182